

Da li je moguće otcjepljenje Republike Srpske pod patronatom Ruske Federacije?

PAKT DVOGLAVIH ORLOVA

Ako se i zanemari predizborna posjeta sto ruskih "umjetnika" (pripadnika paramilitarnih organizacija "Velika vojska Dona" i "Kozačka nacionalna garda", i to uz pomoć MUP-a Republike Srpske, koji ih je čak sproveo u kamp Specijalne policijske jedinice u Laktašima) Banjoj Luci, onda se mora zaključiti da rusko glasanje u Savezu bezbjednosti UN-a kontra produženja misije EUFOR-a u BiH nije nimalo bezazлено. Da li je moguća situacija u kojoj bi Milorad Dodik, u svrhu očuvanja vlasti, okrenuo cijevi srpske komponente OSBiH protiv minornih snaga EUFOR-a, kao nelegalne vojne jedinica na tlu BiH, i tako izazvao krizu međunarodnih razmjera i potencijalne nove sukobe?

"Zapadni Balkan – novi poligon sukoba: Putin preko Dodika blokira evropski put BiH", "Ruska aneksija Krima je ohrabrla Dodika da razmotri otcjepljenje Republike Srpske od BiH", "Dodik po naredbi Putina započinje rat u BiH", "Zapadne diplomatice u Sarajevu polaze od toga da Putin ima interes u tome da se Republika Srpska, koja je nastala etničkim čišćenjem tokom rata, otcijepi od BiH, kako bi stvorio presedan za istočnu Ukrajinu", samo su neke od velikih političkih tema koje su u posljednjoj sedmici reaktuelizirali mediji širom Evrope i regionala. Mnogi su također podsjetili i na dramatično upozorenje Angele Merkel o tome da, "ako se ovakva situacija nastavi, morali bismo razgovarati i o Srbiji. Morali bismo razgovarati i o zemljama Zapadnog Balkana".

Kičmeni stub

Koliko je situacija zaista ozbiljna? Imaju li Putin i Dodik zaista snage da otcijepi Republiku Srpsku od BiH i kreiraju novo-staro evropsko žarište? Krenimo redom i razmotrimo sve mogućnosti.

"Balkanski region za Rusiju ima ogromnu stratešku važnost, s obzirom na njegovu ulogu glavnog transportnog i infrastrukturnog čvora snabdijevanja evropskih država naftom i gasom." Ovo je rečenica iz dokumenta *Koncept spoljne politike Ruske Federacije*, koji je ruski predsednik Vladimir Putin odborio još u februaru 2013., a koji se naročito ističe u izvještaju *Russka uloga na Balkanu – razlog za zabrinutost?*, koju je u julu povukao poznati američki think-tank Henry Jackson Society. Po red analize uloge Grčke i Bugarske, kao svojevrsnih ruskih "trojanskih konja" u Evropskoj uniji, prije svega zbog pitanja energetske ovisnosti o ruskom gasu, a zatim zbog političkih i kulturoloških veza, izvještaj izražava naročitu zabrinutost po pitanju ulaska trećeg ruskog klijenta – Srbije u EU.

Naročita zabrinutost je istaknuta po pitanju laviranja Srbije između EU i Rusije, što iskoristava "vodstvo Republike Srpske koristeći se vetom kako bi Bosnu i Hercegovinu sprječila u imple-

Bodo Weber, analitičar Centra za demokratizaciju politike

Stopiranje Južnog toka je veliki udarac za Dodika

DANI: U jednom od nedavnih izvještaja Centra za demokratizaciju politike ste objavili informacije prema kojima je Milorad Dodik imao ozbiljne namjere da u vrijeme krize na Krimu otcijepi i RS i da je to spriječio premijer Srbije Aleksandar Vučić? Koliko je u postojećoj geopolitičkoj situaciji to realna mogućnost?

WEBER: Po našim informacijama, inicijativa je došla iz Moskve. Ako je tako, onda cijeli incident treba posmatrati u kontekstu zaoštravanja odnosa Rusije sa Zapadom na jednoj, te u kontekstu straha Dodika od širenja februarских socijalnih nemira na RS, odnosno gubitka vlasti. Tu onda nije toliko bitno da li je secesija praktično moguća, koliko zabrinjava eksplozivni potencijal te dvije motivacije za ozbiljnu destabilizaciju sigurnosti u BiH.

DANI: Da li će opstanak vlasti Milorada Dodika, s obzirom na postojeći kontekst, ići u pravcu daljih vezivanja s Rusijom ili će se ipak okrenuti Zapadu kako bi dobio još jednu šansu da opstane?

WEBER: Kaže se da je u politici sve moguće. Međutim, meni se čini da je kroz zadnjih sedam godina Dodik sebi i svom režimu toliko suzio manevarski prostor da se čini da je ponovni preokret ka Zapadu nemoguć.

DANI: U kom smislu će zaustavljanje projekta Južnog toka utjecati na prilike u samoj BiH?

WEBER: To je veliki uspjeh za Evropsku komisiju i za vladavinu prava, jer je ovaj sukob između Moske i Brisela prvenstveno bio to – borba oko poštivanja osnovnih tržišnih pravila. I za BiH ovo je važan korak ka stabilizaciji. Dodiku je izbijen alat s kojom je godinama podrivao državne institucije i ustavni poredak, te, ne manje važno, zavaravao građane RS-a sa svojom virtuelnom ekonomskom politikom.

Ono što nedostaje za ovaj scenarij je motiv. Dodik još uvijek nema motiv i odgovara mu status quo i dejtonski kavez jer u njemu on i fantomski entitet jedino mogu da opstanu

mentaciji evropskih mjeru", stoji u izvještaju. Radilo se o uvođenju sankcija Rusiji.

Beogradski nedjeljnik NIN je u posljednjem broju objavio tekst o velikoj zabrinutosti lidera EU simpatijama koje politička vodstva država članica poput Mađarske, pa čak i Češke gaje prema "neliberalnoj" demokratiji ruskog tipa. Očigledno je da takav model vlasti favorizira i predsjednik RS-a Milorad Dodik, koji se od prozapadnog socijaldemokrata pretvorio u konzervativnog tradicionalista, zagovornika "hrišćanskih vrijednosti", reda, rada, discipline, pa čak i poreza na nereprodukciiju. No, da li to znači da je secesija RS-a u dogle-

dnoj budućnosti realna opcija, pogotovo sada kada je Dodikova glavna ruska poluga, gasovod Južni tok (koji bi obuhvatao i RS), do daljnog, a možda i zauvijek stavljen ad acta?

"Poluge ruske političke moći u RS-u se vide u njenoj ulozi u PIC-u, uticaju ruskog ambasadora u BiH i ruskom uticaju u Savjetu bezbjednosti UN-a u vezi sa implementacijom i evolucijom Dejtonskog mirovnog sporazuma i zapadnog (vojnog) prisustva u BiH. Niko ne može da ospori značajnu političku i diplomatsku podršku koju Dodik uživa od ruske vanjske politike za sve što je izgovarao i radio u BiH posljednjih sedam godina od kočenja svih ustavnih reformskih procesa, pristupanja Bosne NATO-paktu i EU, do negiranja političkog integriteta i kontinuiteta BiH", kaže za *Dane* sociolog i politički aktivista iz Banje Luke Srdan Šušnica.

U tom smislu, treba podsjetiti na više manifestacija ruske moći u RS-u. Ako se i zanemari predizborna posjeta sto ruskih "umjetnika" (pripadnika paramilitarnih organizacija Velika vojska Dona i Kozačka nacionalna garda, i to uz pomoć MUP-a RS-a, koji ih je čak sproveo u kamp specijalne policijske jedinice u Lakašima) Banjoj Luci, onda se mora zaključiti da rusko glasanje u Savjetu bezbjednosti UN-a kontra produženja misije EUFOR-a u BiH nije nimalo bezazleno. Pogotovo ako se tome pridoda i činjenica da je Vlada RS-a nedavno uzela kredit od Moskve javno obrazlažući da nisu građanima dužni reći ni koliko su pozajmili ni pod kojim uslovima, osim da je kredit najpovoljniji od najpovoljnijih.

Polurobovski status u Rusiji

Da li je moguća situacija u kojoj bi Milorad Dodik, u svrhu očuvanja vlasti, okrenuo cijevi srpske komponente OSBiH protiv minornih snaga EUFOR-a, kao nelegalne vojne jedinice na tlu BiH, i tako izazvao krizu međunarodnih razmjera i potencijalne nove sukobe? Naši izvori bliski bh. diplomatskim krugovima tvrde da je teško da će se ići tako daleko. "Rusi će uvijek držati nogu na vratima i to je jasno. Izvještaj Henry Jackson Societya samo potvrđuje da najviše utje-

**Ima i oružja i municije
preostalih iz rata,
doduše ne toliko koliko
je bilo 1992, ali ni posao
nije isti kao 1992, već je
sad upola manji -
proglašenje
nezavisnosti već
etnički očišćene i
vojno-politički
osvojene i formirane RS
cijele ili jednog njenog
dijela, najvjerovalnije
istočnog**

caja Rusija može imati u Srbiji, dok je BiH tu marginalna i eventualno može biti predmet utjecaja preko poluga u Srbiji. Sve se ovo preuveličava kako bi se izazvala panika kod EU. A evo sad i kako je stopiran Južni tok, trebalo bi konačno razbiti te mitove o snažnom utjecaju Rusije u BiH. Rafinerija Brod se raspada, Petrol benzinske stanice su ništa, a i koncesije su sada prilično marginalne. Ono što postoji je retorika i sa jedne i sa druge strane i naočigled diplomatska podrška, kažu naši izvori.

Srđan Šušnica, međutim, u potpunosti ne dijeli njihovo mišljenje.

"Rusija je političku romansu sa RS-om obezbijedila tako što je omogućila dijelu političko-tajkunske elite u RS-u, koju je Dodik stvorio ili dodatno ojačao brojnim tendersko-koruptivnim poslovima, da svoj kriminalno zarađen novac već šest godina nesmetano ulaže u kupovinu i izgradnju nekretnina i građevinske projekte u Rusiji, na obali Crnog mora, Abhaziji, Sočiju i Azerbejdžanu, ali i u Izraelu i preko Izraela. Na hiljade radnika iz RS-a preko povezanih RS-srbijansko-ruskih kompanija ide na polurobovski rad u ruske i srpske građevinske meke na Crnom moru i na Kavkazu. Nemali broj tajkuna iz različitih interesno-kumovsko-zavičajnih klika okupljenih oko Dodika i SNSD-a svoj koruptivno zarađen novac u RS-u i BiH uglavnom odlaže u Srbiju, Rusiju i ruske trabante, kupujući i gradeći nekretnine ili taložeći zlato i novac u bankama, dok daleko manji broj njih za to koristi zapadne i prozapadne

destinacije", kaže on.

Politička elita RS-a je, nastavlja Šušnica, "i prije krize u Ukrajini bila visoko zavisna, i retorički i realno, od ruskog energetsko-ekonomskog upliva, ruske političke podrške i ruskog azila za novac kojeg su opljačkali. Ruski uticaj u RS-u i na bosanske Srbe u BiH je realno toliki da će za duži rok i bez većih napora obezbjeđiti politički status quo u BiH, tj. da će, ukoliko se nešto revolucionarno ne desi, preko Dodikove koalicije nastaviti blokirati usvajanje zakona, ustavnog i regionalnog prekompoziciju i napredak na putu euro-atlantskih integracija".

Šušnica smatra da Rusija ima poluge da pogura i podrži otcjepljenje i priznavanje RS-a, vodi medijske kampanje, uvodi specijalne statuse za pojedine dijelove RS-a, isprovocira sukobe u BiH ili organizuje dotur humanitarne pa i vojne pomoći i dobrovoljaca policiji ili nekoj drugoj oružanoj formaciji, ali da joj to nije u interesu: "Zvaničnoj Moskvi trenutno gode status quo dok god vojno i politički pobjeđuje u Ukrajini", smatra on.

Balkanski region za Rusiju ima ogromnu stratešku važnost, s obzirom na njegovu ulogu glavnog transportnog i infrastrukturnog čvora snabdijevanja evropskih država naftom i gasom

Upravo je ovako politiku Rusije, još tokom februarskih protesta u Federaciji BiH, izrazio i Nikita Bondarev, analitičar blizak globalnom Ruskom institutu za strateška istraživanja, ali i nacionalističkom časopisu *Nova srpska politička misao* u Beogradu: "Rusija smatra da Bosna mora nastaviti svoje postojanje upravo u postojećoj formi. Ova država možda nije pretjerano sposobna za život, ali u postojećoj formi organizovanosti, barem jeste garancija određenog, premda relativnog, mira na Balkanu. Ukoliko dođe do novog pokušaja reizgradnje Bosne, krv će se ponovo liti. Niti Rusija, niti narod BiH ne žele da do ovoga dođe."

Dodik ima dovoljno oružja?

Srđan Šušnica smatra da Dodik i njegov režim u RS-u imaju sve unutrašnje preduslove da proizvedu separatističku krizu i nasilje u RS-u.

"Dodik ima oko sebe između 100 i 150 lojalnih visokomotivisanih i obučenih ljudi iz RS-a pod oružjem – uglavnom iz redova specijalne i redovne policije RS-a, dobro plaćenih privatnih zaštitara i kriminalaca. Za ulične proteste i širi talas nasilja može regrutovati i platiti najmanje 7.000 pristalica iz cijele Republike Srpske u svaku dobu, uglavnom mlađe uzraste, stranačke pristalice, plaćenike i pripadnike srpskih ultradesničarskih, neofašističkih i četničkih formalnih i neformalnih organizacija i kojih u RS-u ima tri registrovane i najmanje šest neformalnih grupa. On upravlja značajnim medijskim kapacitetima i sa dovoljno

Srđan Šušnica

velikim sumama novca, ima razgranatu mrežu ekonomskih predstavništava u svijetu, obavještajno, komunikacijski (Mtel) i resursno je dobro povezan sa Srbijom iz koje može regrutovati do datne dobrovoljce. Ima i oružja i municije preostalih iz rata, do duše ne toliko koliko je bilo 1992, ali ni posao nije isti kao 1992, već je sad upola manji – proglašenje nezavisnosti već etnički očišćene i vojno-politički osvojene i

formirane RS cijele ili jednog njenog dijela, najvjeroatnije istočnog”, kaže Šušnica.

Sve to je, dodaje on, “dovoljno za sami start-up, a poslije prvog talasa, prvih ‘uspjeha’ i priznanja nezavisnosti, Dodik može računati na novi talas mobilizacije okuražene, ali i uplašene mase. Ono što nedostaje za ovaj scenarij je motiv. Dodik ga još uvijek nema i odgovaraju mu status quo i dejtonski kavez jer u njemu on i fantomski entitet jedino mogu da opstanu.”

Sa pitanjima iz ovog teksta smo se obratili i Ambasadi Ruske Federacije u BiH, ali do zaključenja ovog broja *Dana* nismo dobili odgovore. Također smo

željeli obaviti i razgovor sa direktorom globalnog Ruskog instituta za strateška istraživanja, koji je čest gost na tribinama u Beogradu i Banjoj Luci, Leonidom Rešetnikovim, koji je najprije pristao na intervju, da bi nas, potom, njegova sekretarica obavijestila da zbog prezauzetosti on neće biti u stanju da nam odgovori na tri kratka pitanja. Obećan nam je potom drugi sugovornik, da bismo u zadnji čas bili šturo obaviješteni da “u institutu nemaju dovoljno vremena da nam izađu ususret”.

Leonid Rešetnikov je inače poznat po izjavi da je “BiH vještacka tvorevina”. Kada se saberi svi izneseni argumenti, jasno je da otcepljenje RS-a u datim okolnostima nije moguće, barem dok funkcionišu sistemi međunarodnih poluga zbog kojih si Rusija ne može dopustiti luksuz otvaranja još jednog žarišta, tako blizu granicama NATO-a. Ako i zbog čega drugo, a ono zbog toga što bi takva akcija bila prerizična za ruske interese u samome regionu. Pojednostavljeno: bolje vrabac u ruci nego golub na grani. A Dodik nije golub. ■

**Izvještaj Henry Jackson Societya
samo potvrđuje da najviše utjecaja
Rusija može imati u Srbiji, dok je BiH
tu marginalna i eventualno može
biti predmet utjecaja preko poluga u
Srbiji. Sve se ovo preuvećava kako
bi se izazvala panika kod EU. A evo
sad i kako je stopiran Južni tok,
trebalo bi konačno razbiti te mitove
o snažnom utjecaju Rusije u BiH**

SUPER SNIŽENJE CIJENA PRETPLATE NA DIGITALNO IZDANJE

misija:Web
WEB PRODUKCIJA

-30%

DANI
BOSANSKOHERCEGOVACKI NEWS MAGAZIN • SARAJEVO
www.bhdani.com

više informacija na www.bhdani.ba